

TEKTONIKA

Wykład 12

WIEEELKIE NASUNIĘCIA

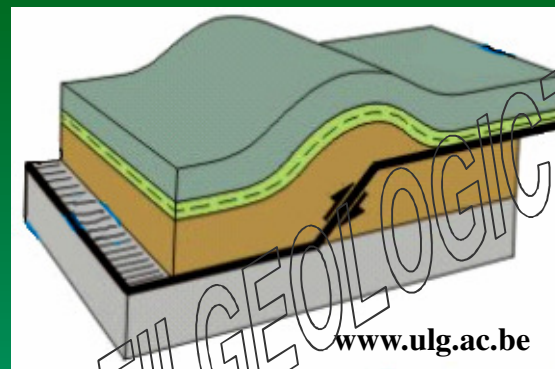
dr hab. Edyta Jurewicz, pok. nr 1055

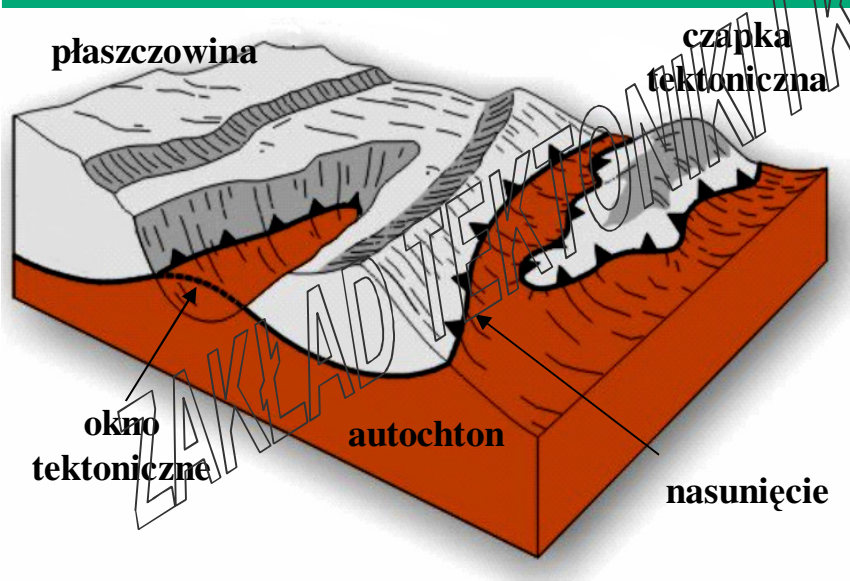
Nasunięcia i płaszczowiny

Uskok odwrócony a nasunięcie (reverse fault and thrust fault)

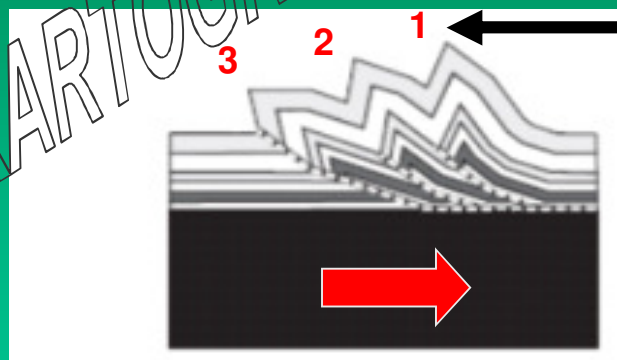
- amplituda przemieszczenia
- kąt nachylenia

Płaszczowina (nappe) – masy skalne oderwane od podłoża i przemieszczone na znaczną odległość (kilku, kilkunastu, kilkudziesięciu km)

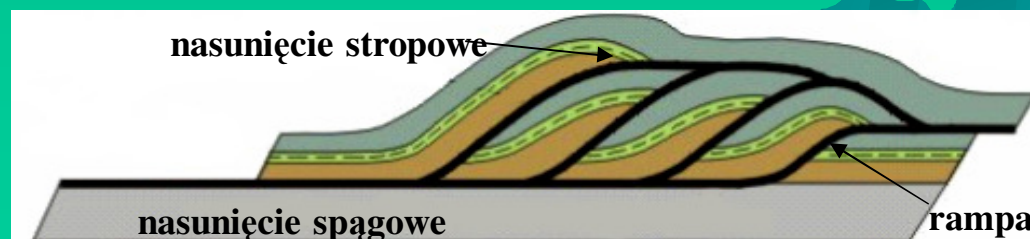

www.ulg.ac.be

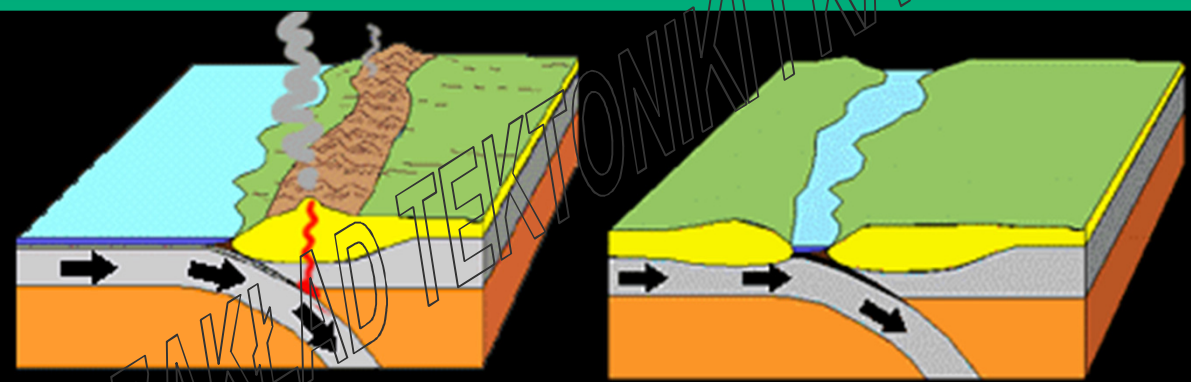
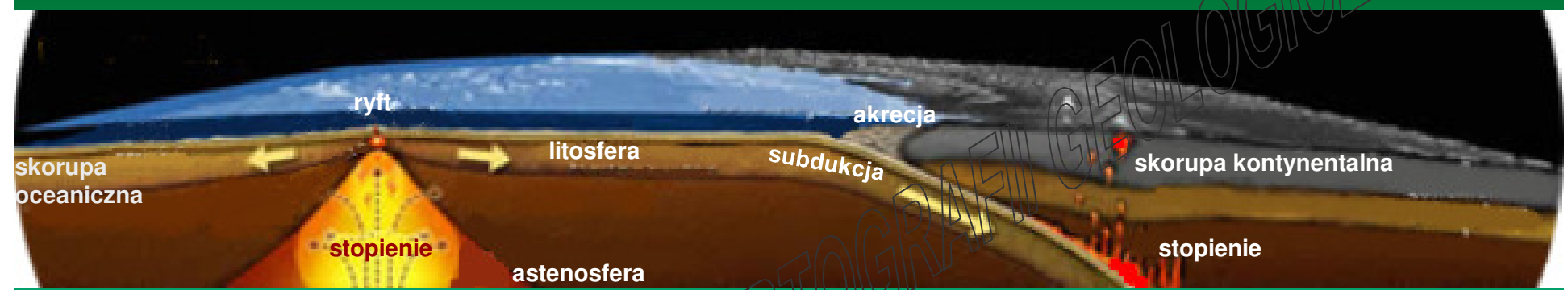
strukтуры имбрикacyjne
(McClay 1992)

Duplexy
(Boyer & Elliot 1982)

Ruch płyt litosferycznych jako przyczyna spiętrzenia mas skalnych

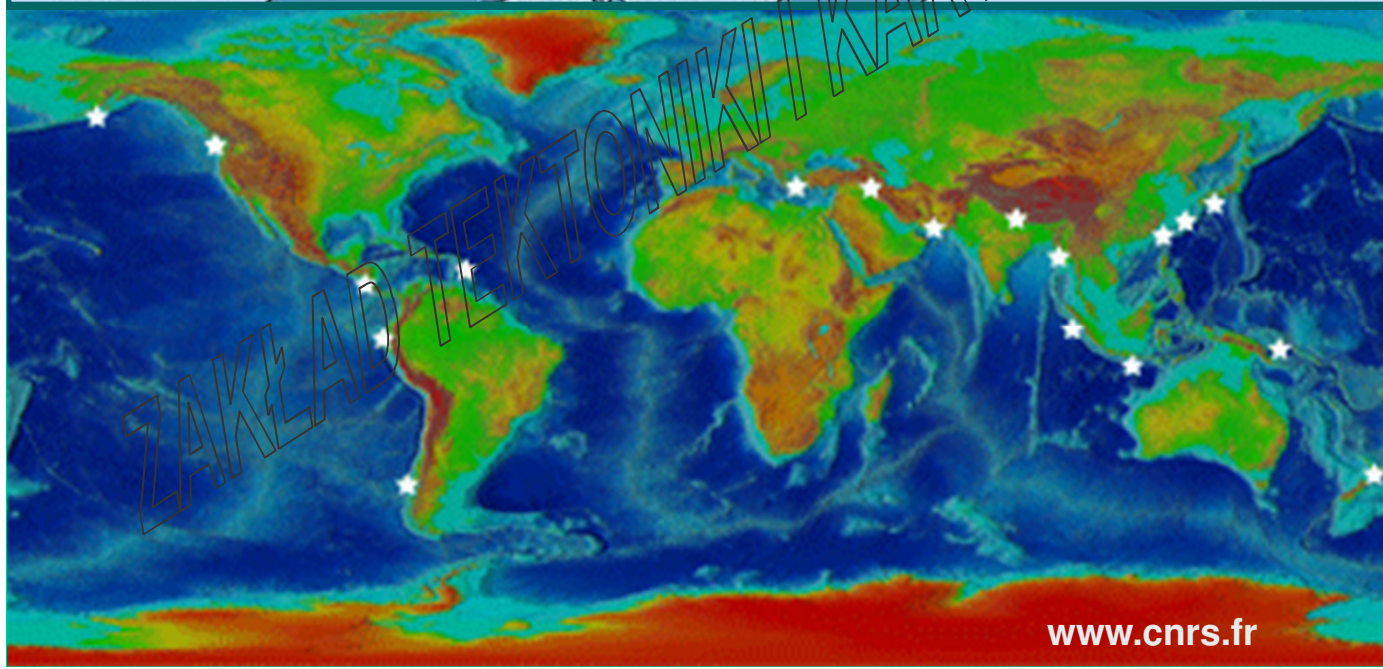

ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

www.iris.edu

Granice płyt litosfery

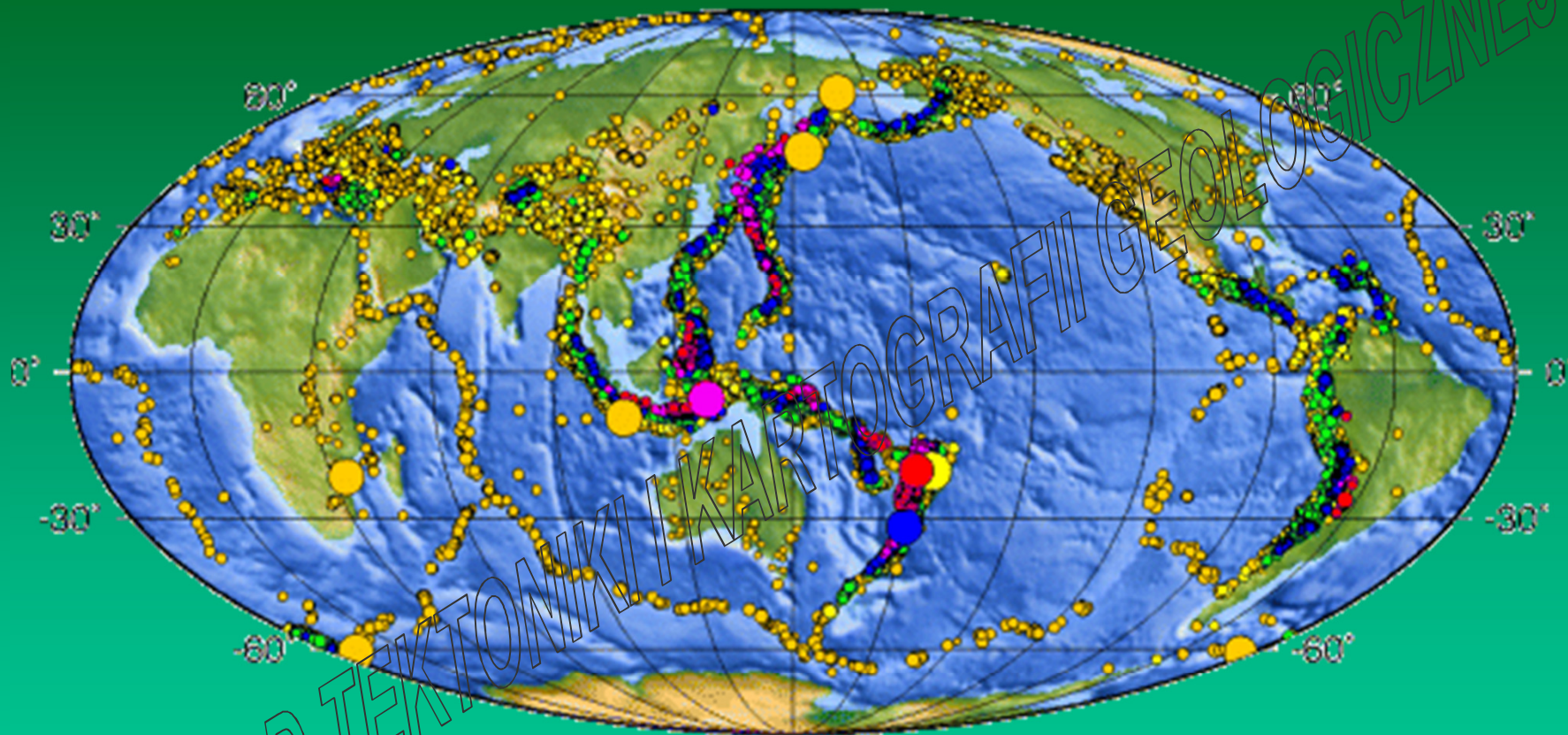

www.cnrs.fr

Współczesne pryzmy akrecyjne

Trzęsienia Ziemi w 2006 r.

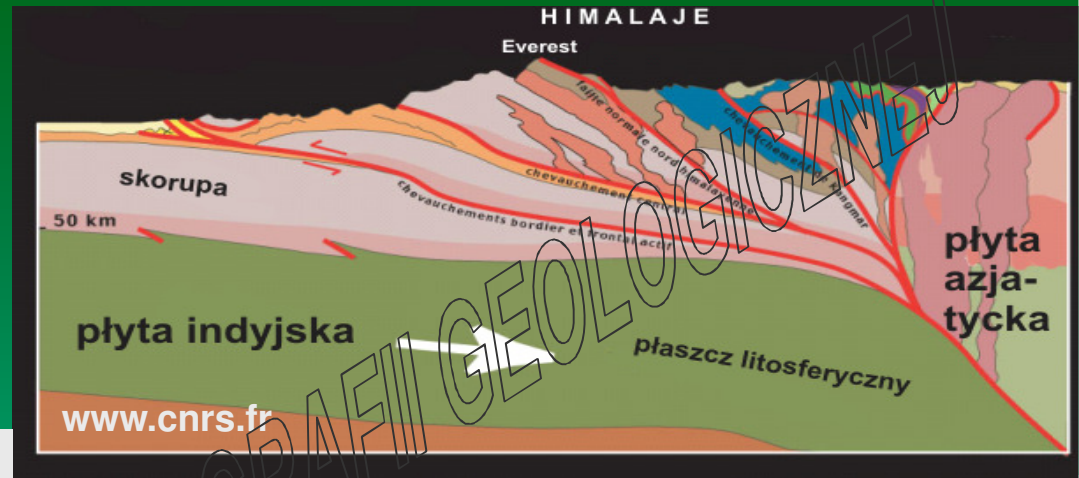

USGS 2006

Pryzmy akrecyjne

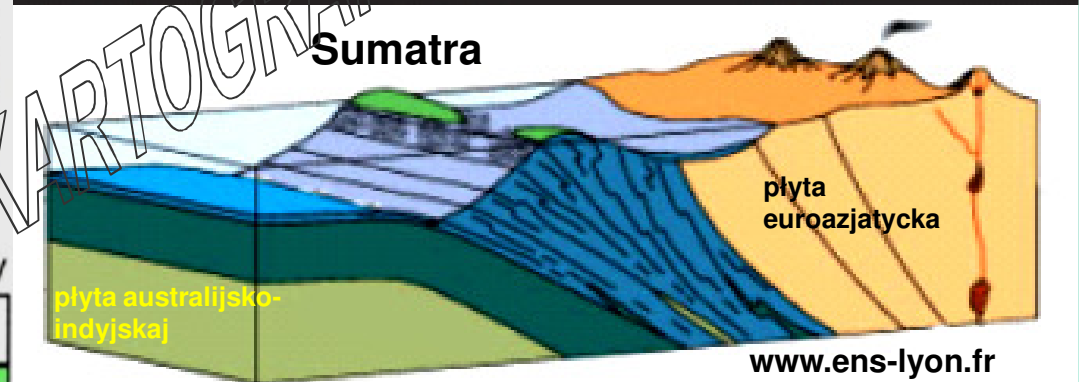
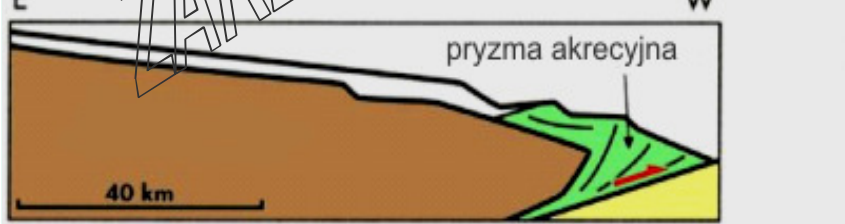
Petites Antilles www.ens-lyon.fr

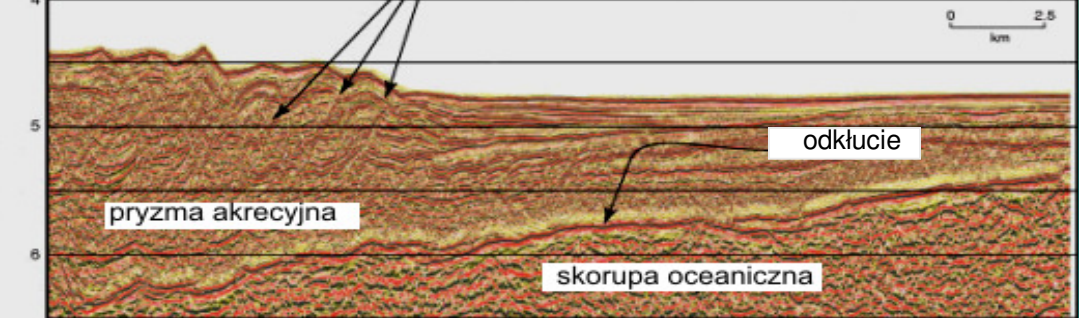
Sud Vancouver

Pérou

Sumatra

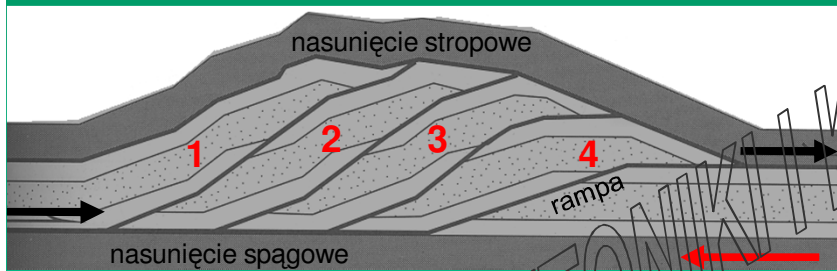
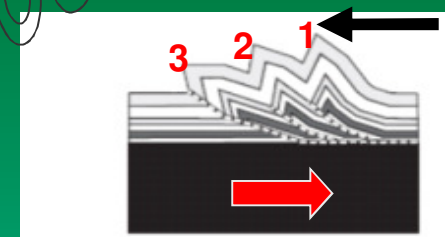
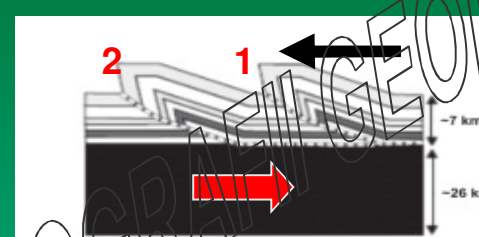
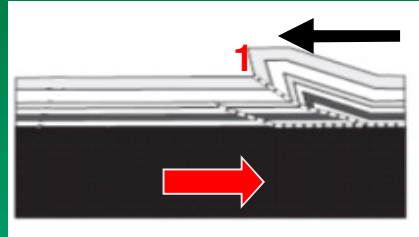
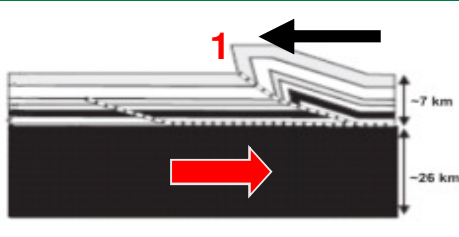
www-odp.tamu.edu

ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

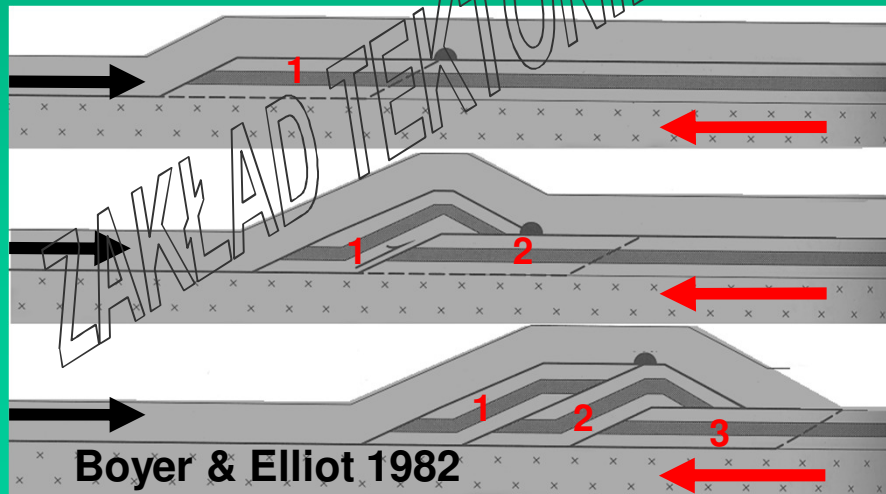
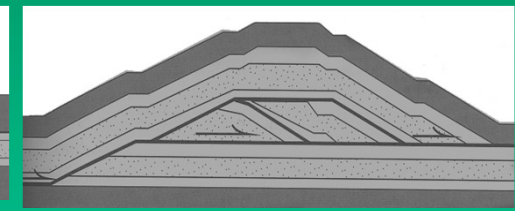
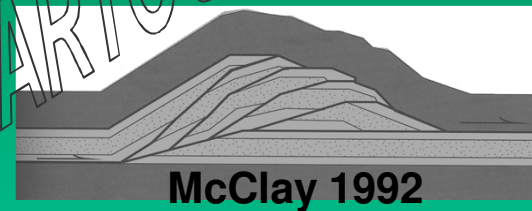
Modele struktur płaszczowinowych i elementy ich budowy

Phinney et al. 2004

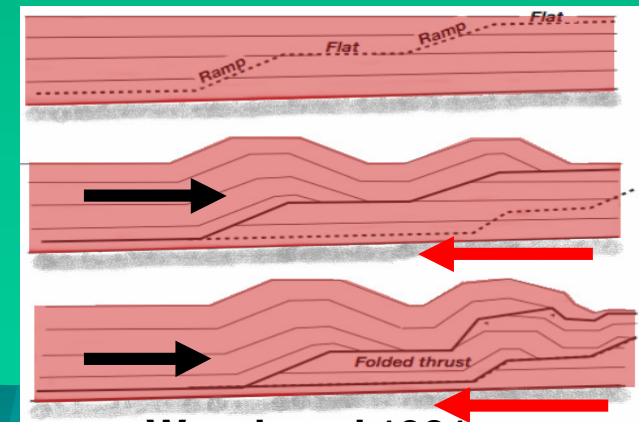
Struktury imbrykacyjne

Duplexy

Boyer & Elliot 1982

Woodward 1981

Modele fizyczne duplexów

McQuarrie 2004

Couzens-Schultz et al. 2003

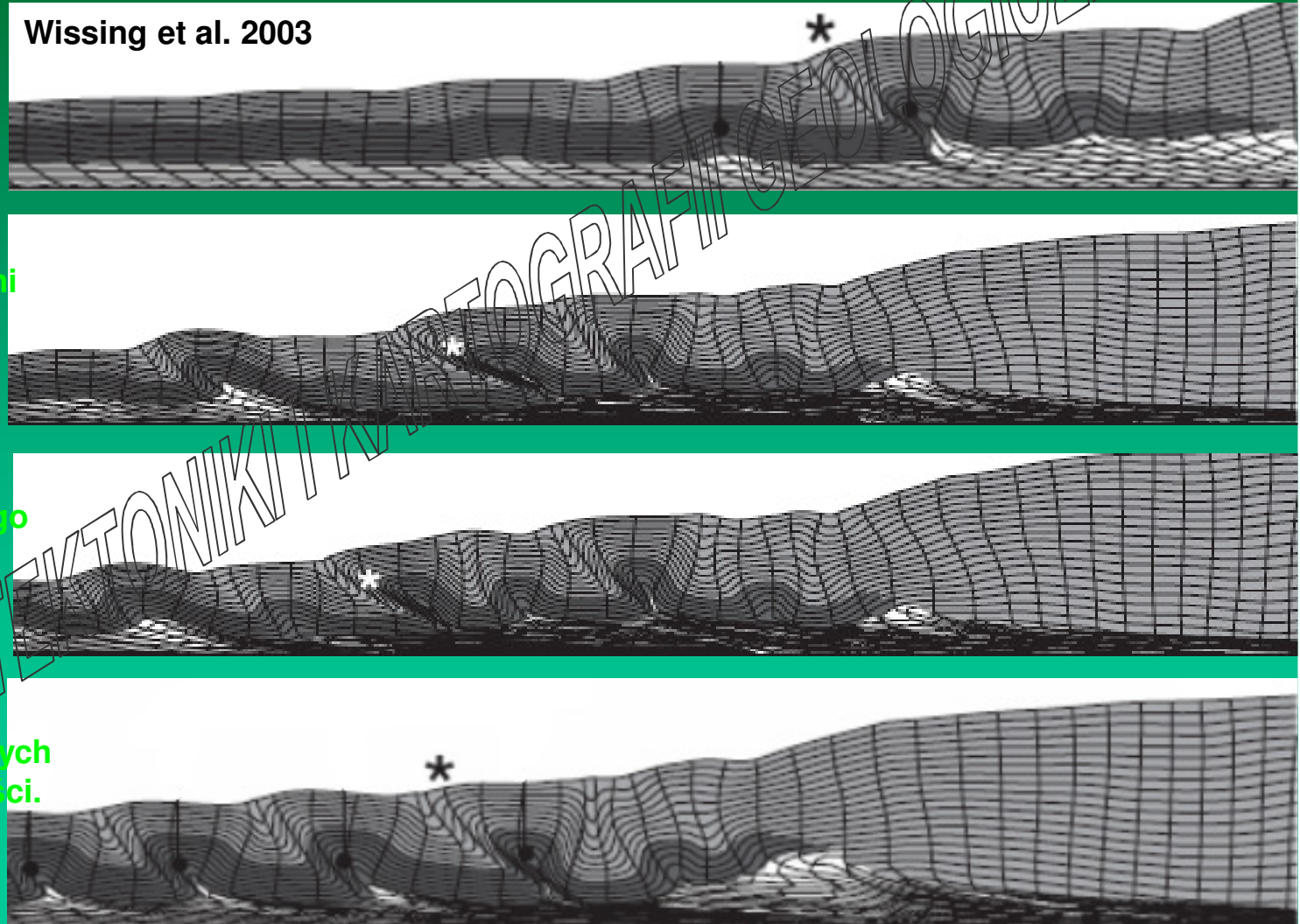
ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

Numeryczne modele struktur płaszczowinowych

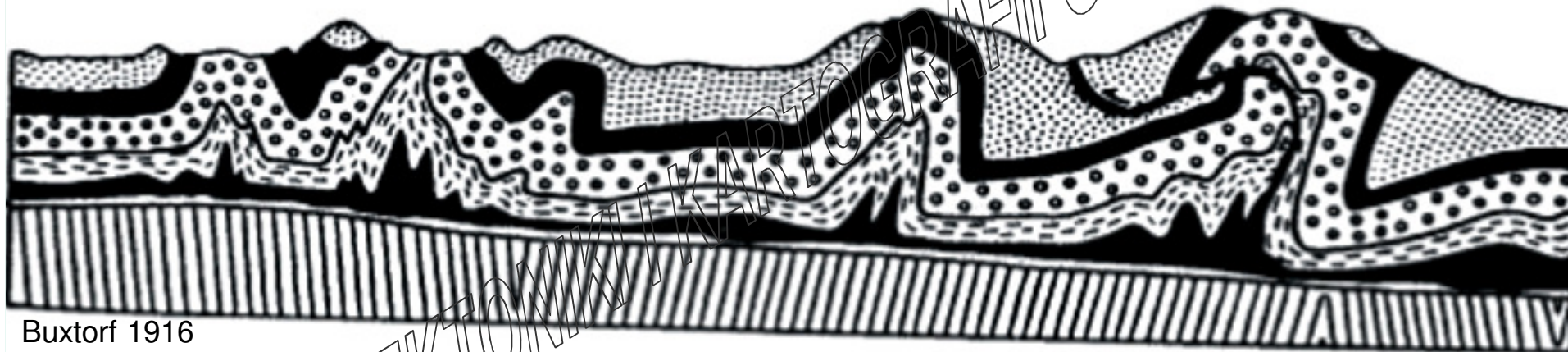
Wissing et al. 2003

- miąższość kompleksu
- zróżnicowanie litologiczne
- nachylenie powierzchni nasunięcia
- niejednorodność tej powierzchni
- kąt tarcia wewnętrznego
- lepkość
- spójność
- obecność już istniejących powierzchni nieciągłości.

Góry Jura

Buxtorf 1916

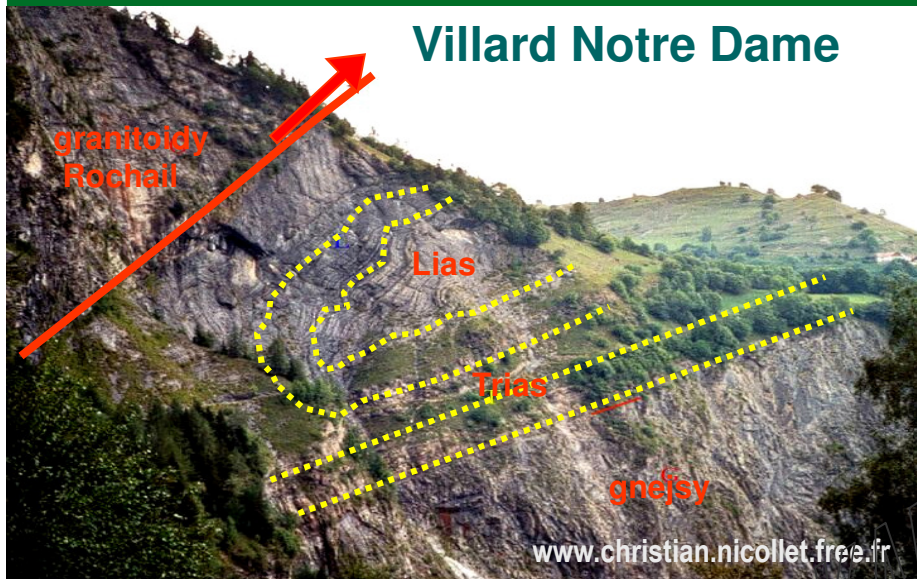
fałdowanie z odkłucia

ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

Powierzchnie nasunięć

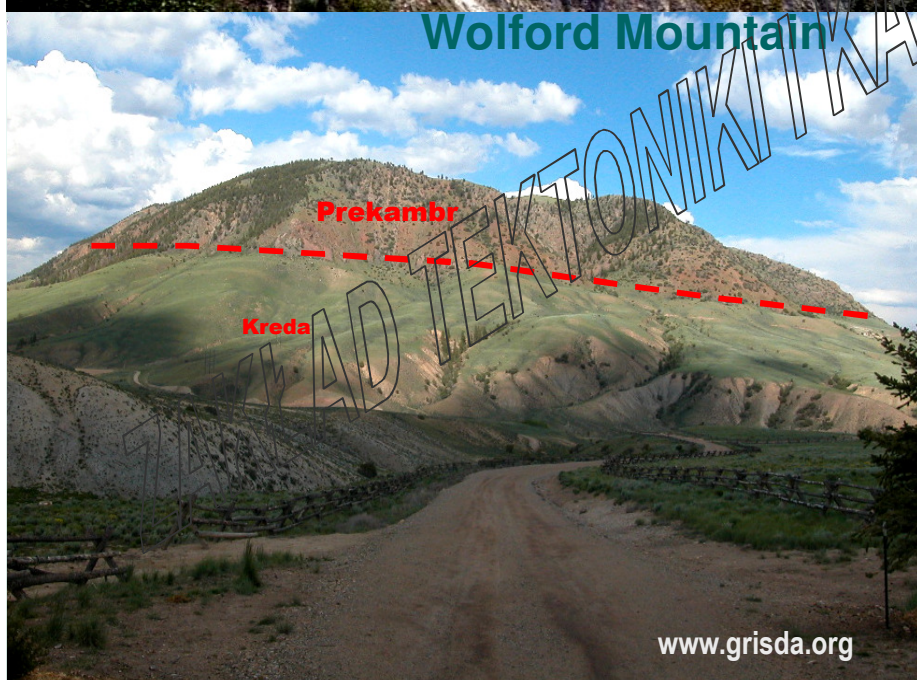
Villard Notre Dame

Nasunięcie St. Clair, Virginia

Wolford Mountain

Silverthorne

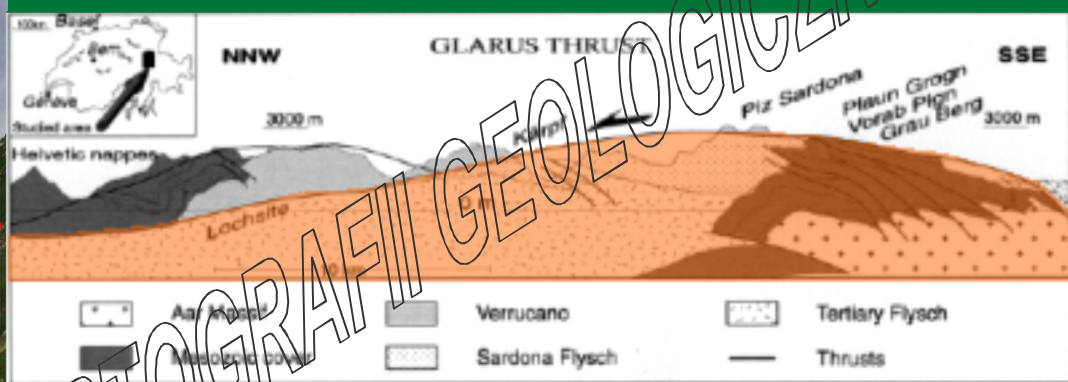

Nasunięcie Glarus, Alpy

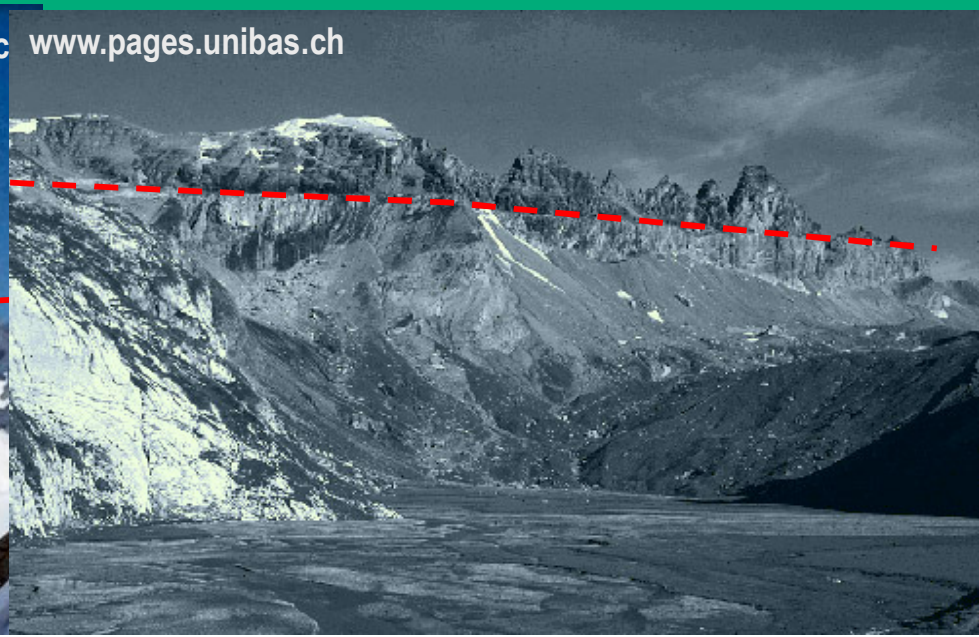
www.earth.geology.yale.edu

Badertscher & Burkhard 2000

www.earth.leeds.ac

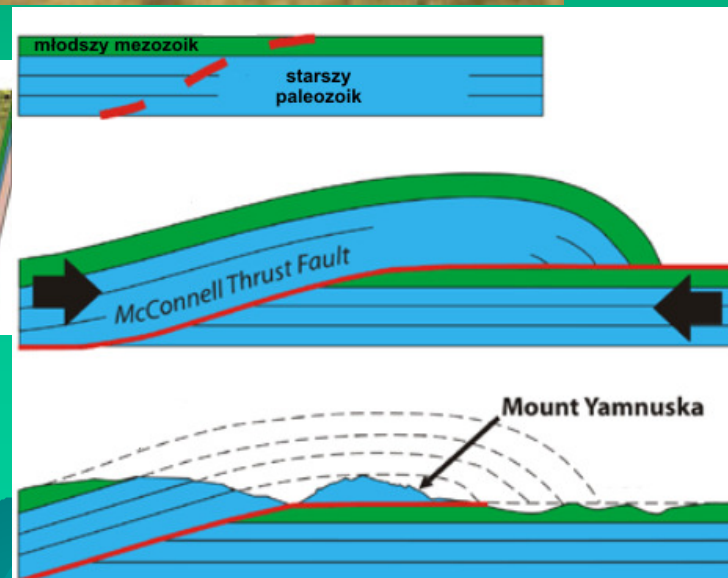
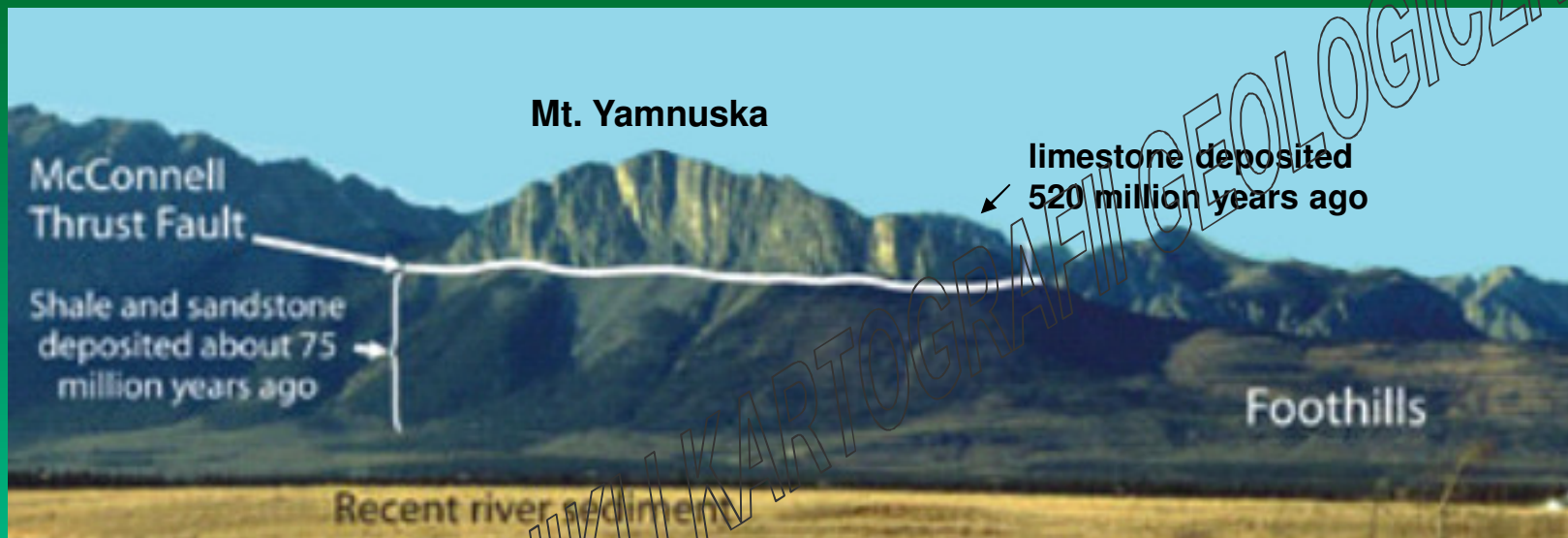
www.pages.unibas.ch

ZAKRESZ
TEKTONIKI

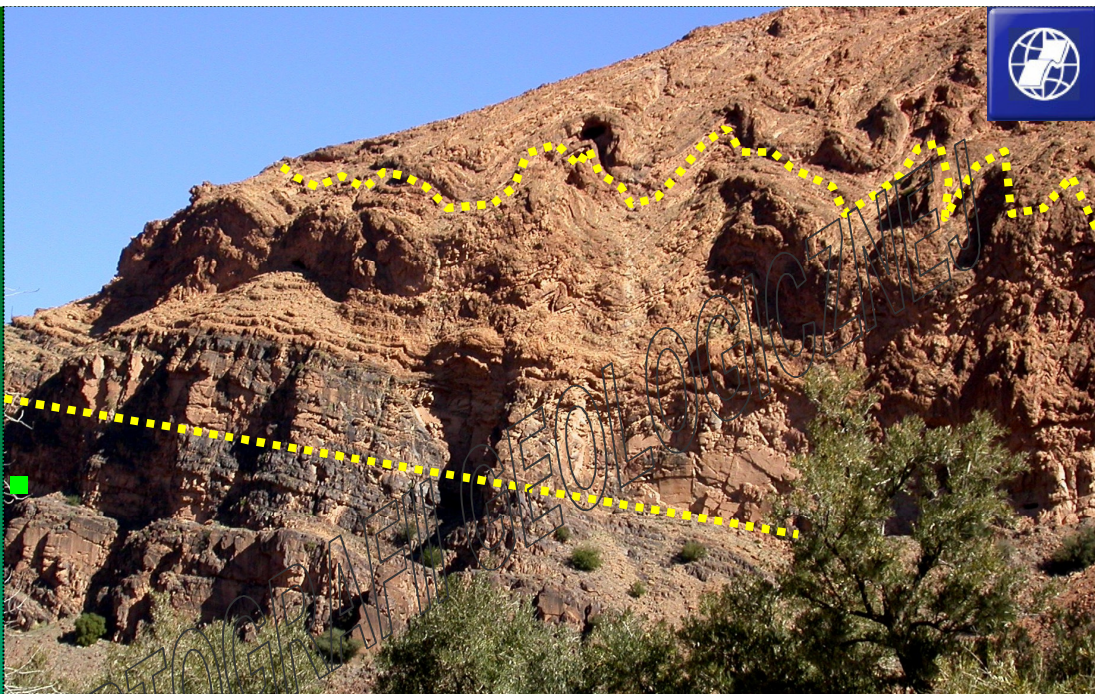
ARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

Nasunięcie McConnell G. Skaliste

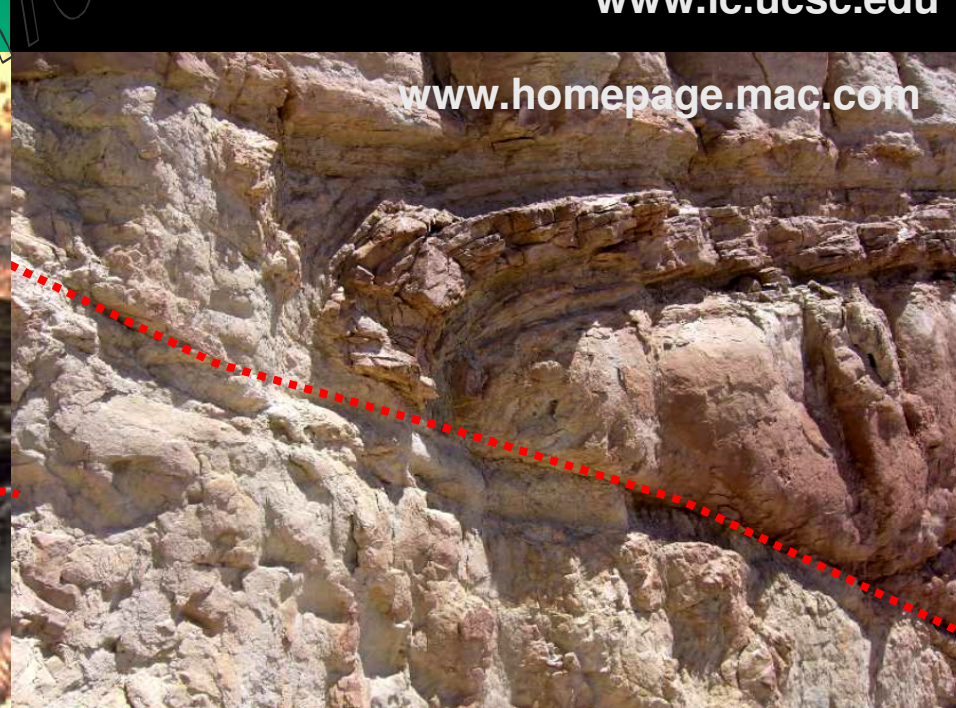
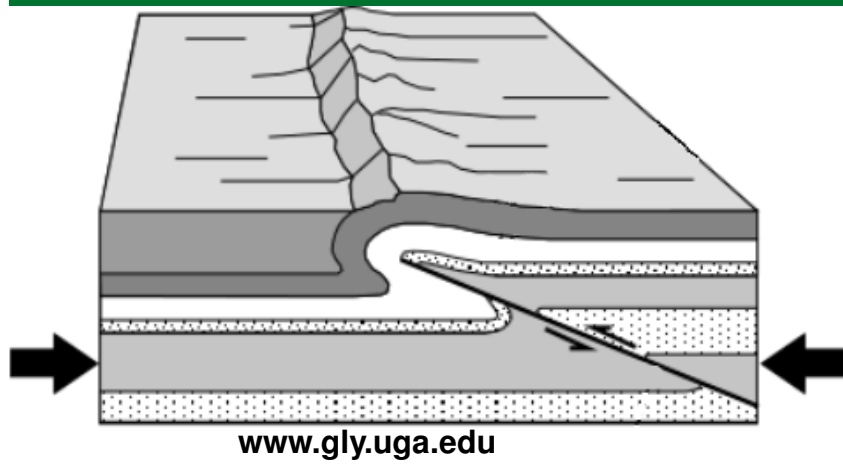

Zanim powstana nasunięcia... (Anty-Atlas)

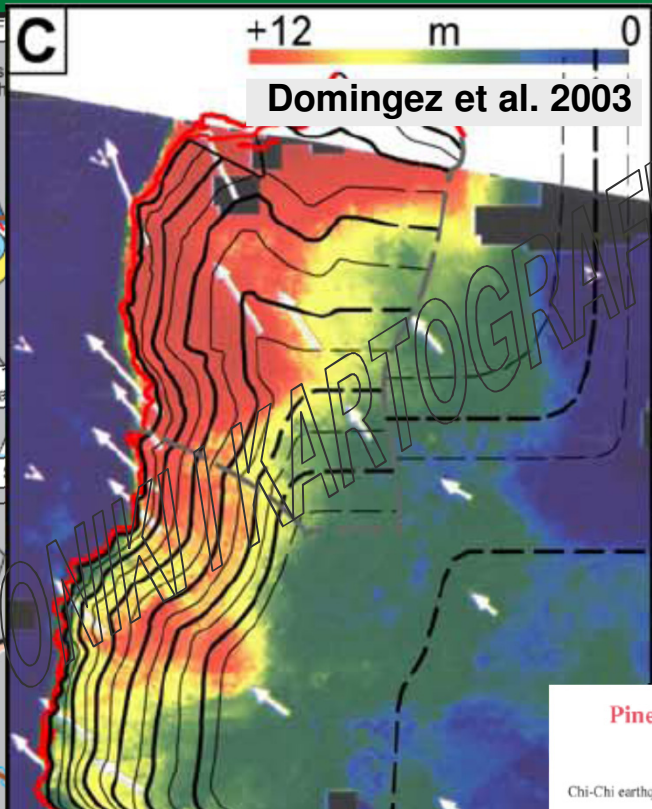
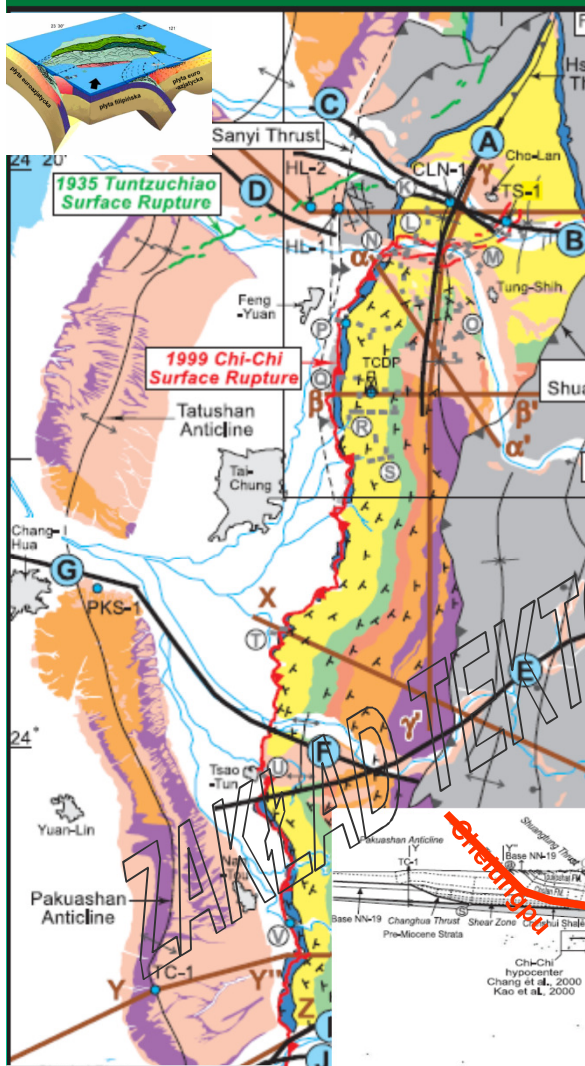
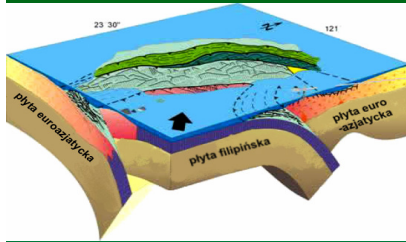
Zanim powstaną płaszczowiny...

Chi-Chi, Tajwan 1999

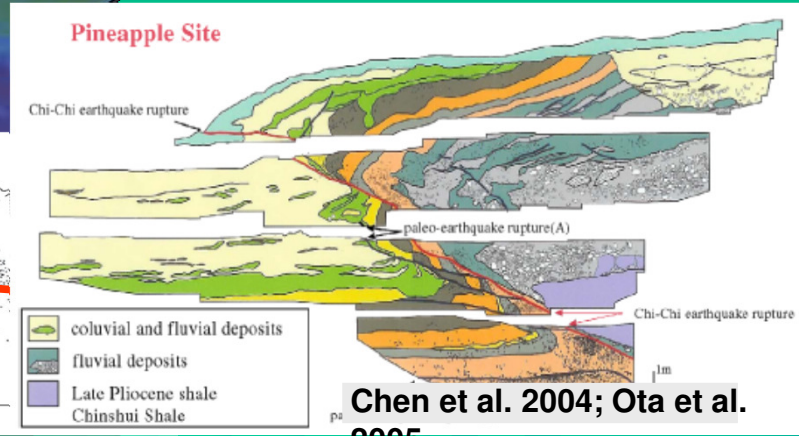
Nasunięcie Chelungpu

M 7,6
amplituda 3-11 m
prędkość przemieszczenia
2-4 m/s

nasunięcie Chelungpu ~14 km
długość ~100 km
spąg płaszczowiny ~1-6 km;
kąt upadu rampy ~13-32°

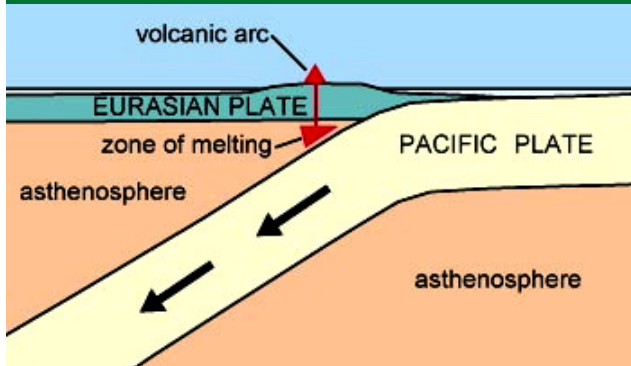
Yue et al. 2005 Yue et al. 2005

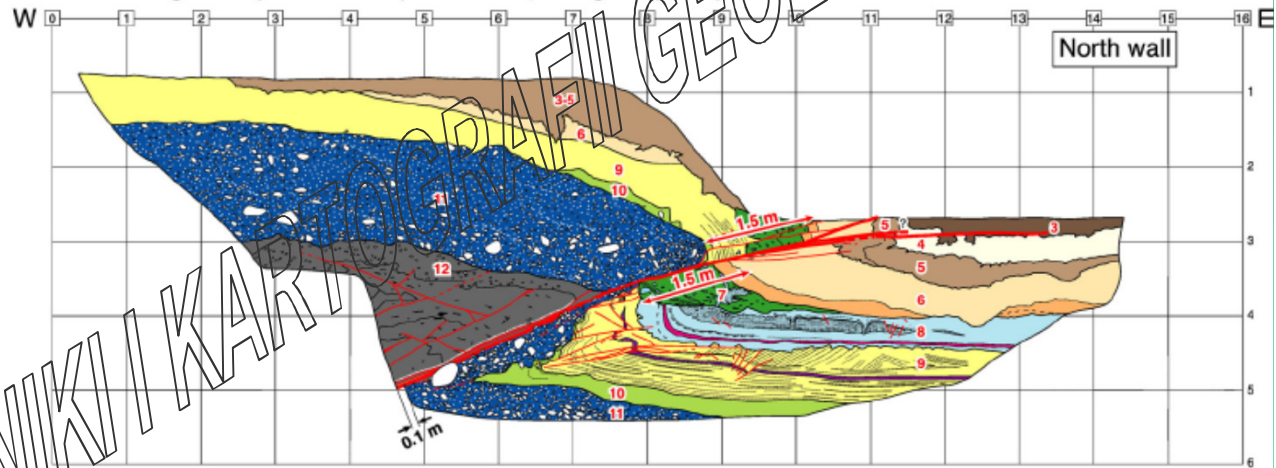
Mid-Niigata, Japonia 2004

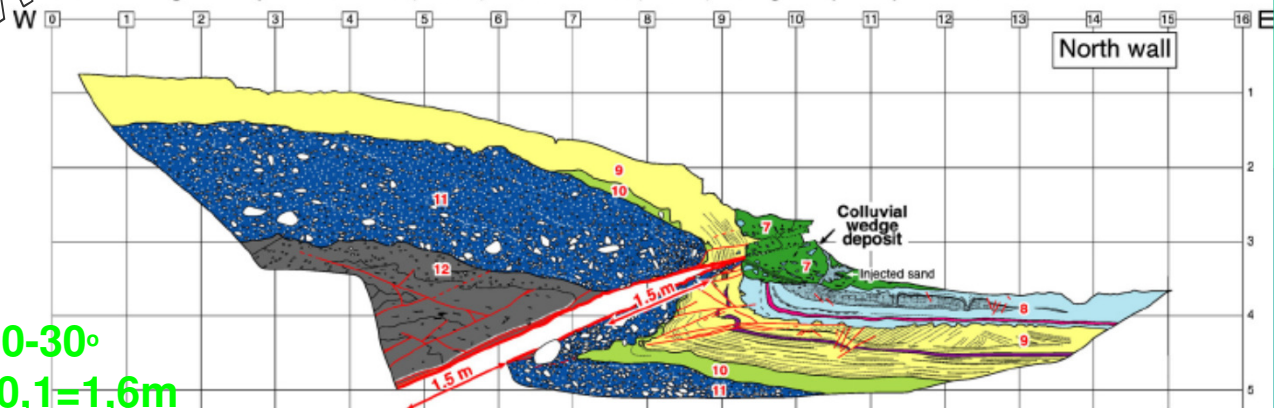
Nasunięcie Muikamachi–Bonchi–Seien

a After restoring the slip of event 1 (2004 event) along the principal fault zone

b After restoring the slips of event 1 (0.1 m) and event 2 (1.5 m) along the principal fault zone

M 6,4
hipocentrum 15,8 km
upad powierzchni nasunięcia 20-30°
wielkość przemieszczenia 1,5+0,1=1,6m
tempo nasunięcia na przestrzeni 9000 lat = 0,8-1,2 mm/rok

Mauryama et al. 2007

Lawiny, lodowce i płaszczowiny...

Red Mountains

www-lmc.imag.fr

Jostedalsgreen

www.geo.uw.edu.pl

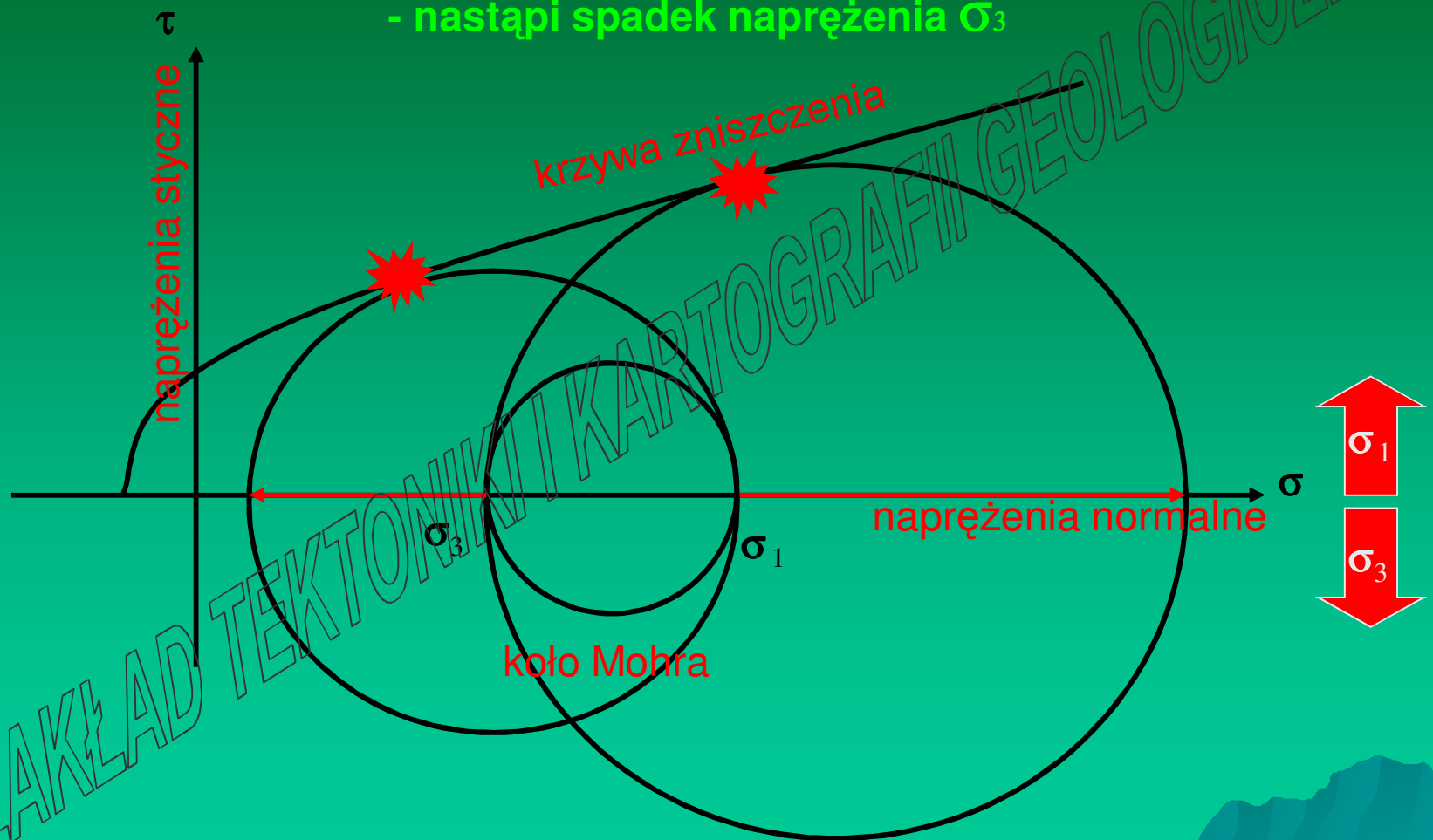
WYKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

Koło Mohra osiągnie styczność z krzywą zniszczenia, gdy:

- nastąpi wzrost naprężenia σ_1
- nastąpi spadek naprężenia σ_3

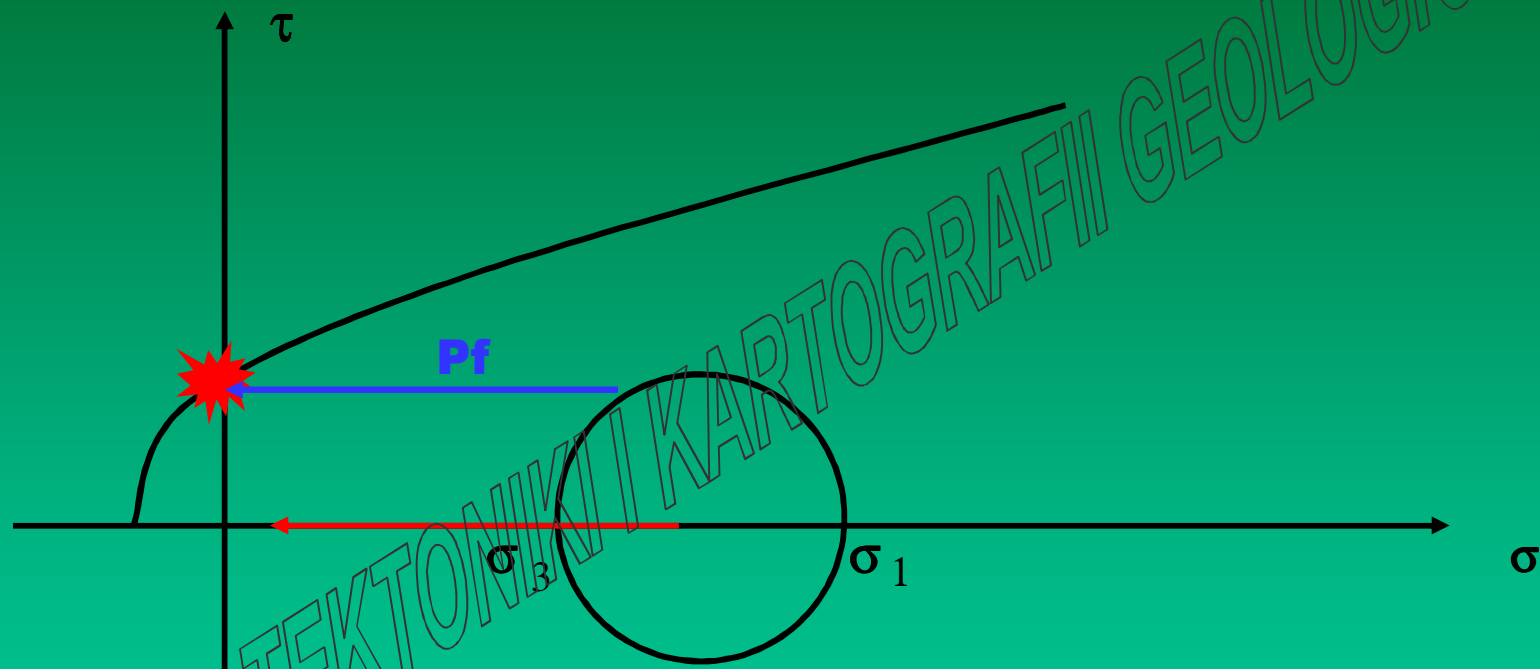

ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

Koło Mohra osiągnie styczność z krzywą zniszczenia, gdy:

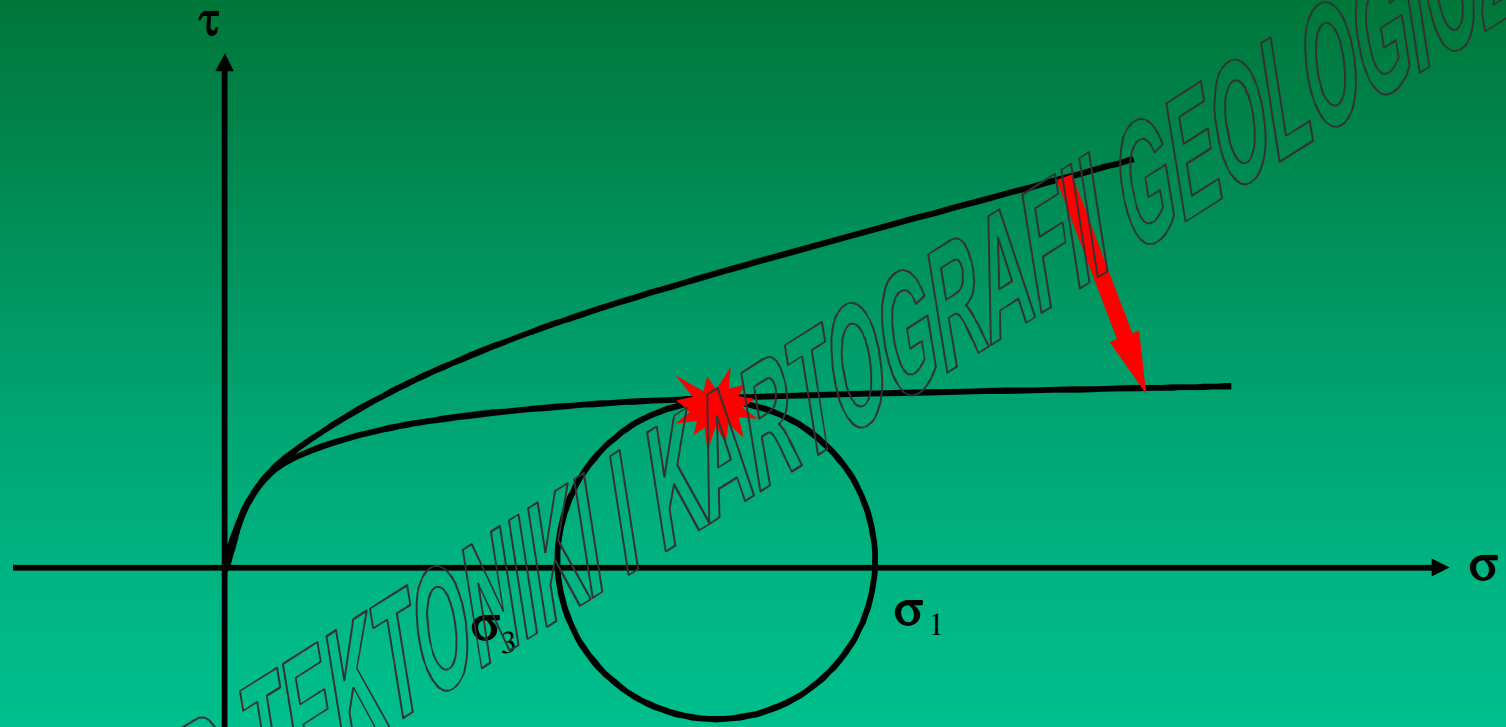
- wzrośnie ciśnienie porowe P_f

ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

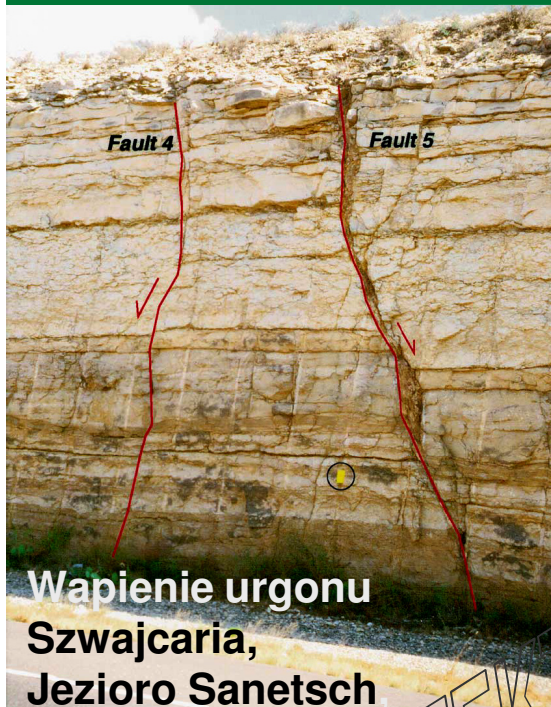
Koło Mohra osiągnie styczność z krzywą zniszczenia, gdy: - zmniejszy się tarcie

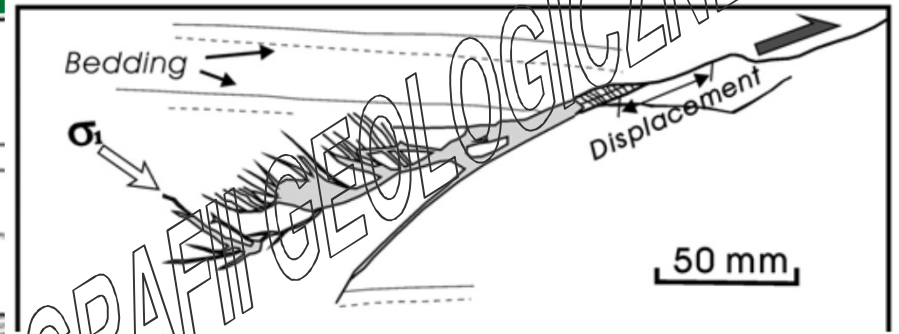
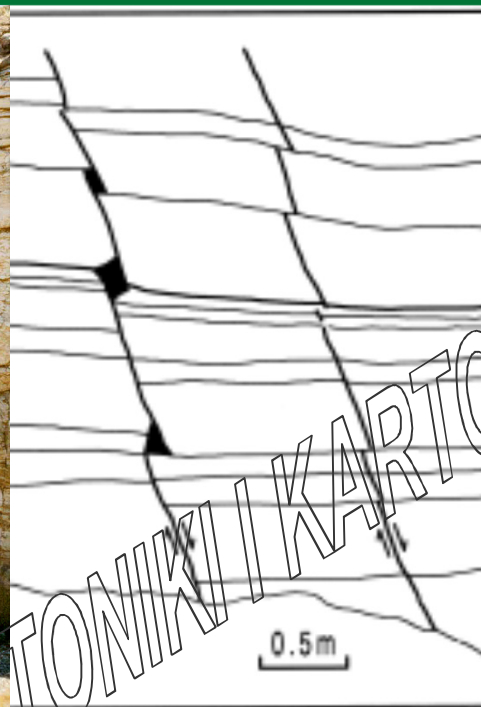
ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

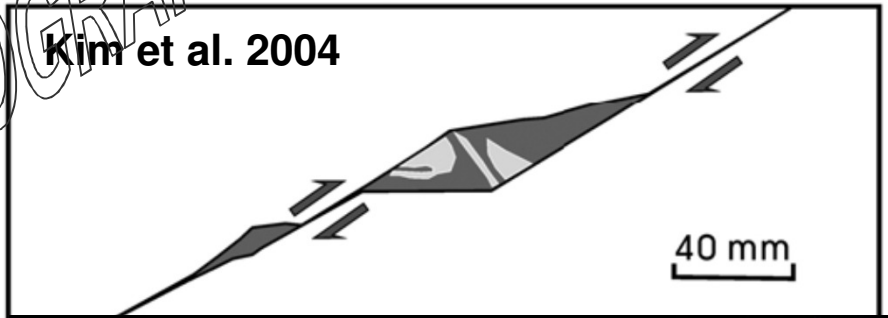
Przestrzeń międzyuskokowa

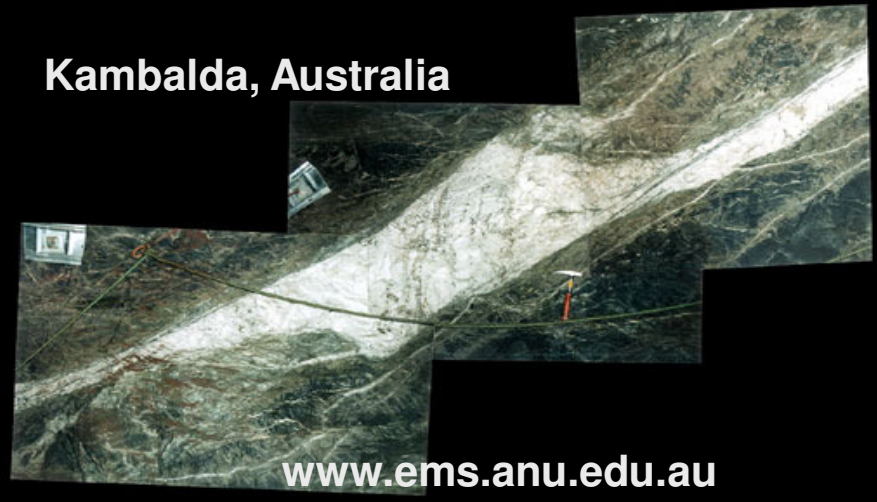
Wapienie urgonu
Szwajcaria,
Jezioro Sanetsch

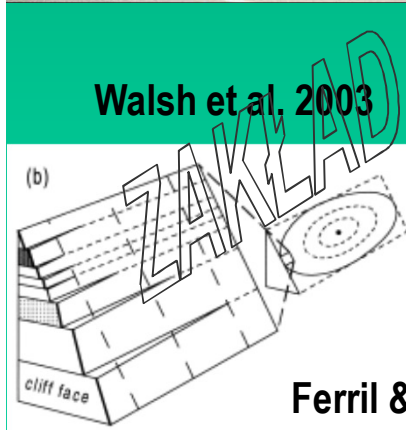
Kim et al. 2004

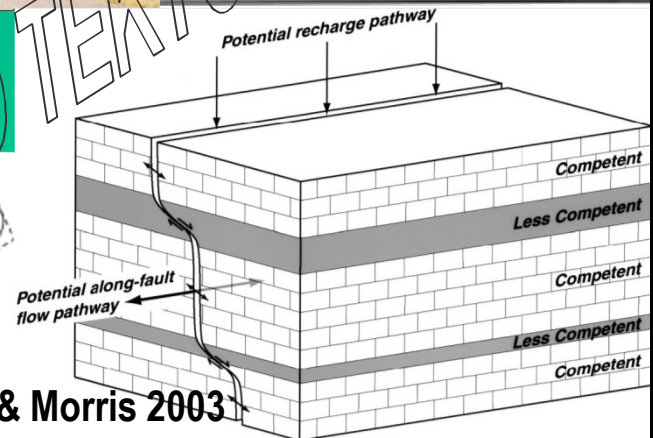
Kambalda, Australia

www.ems.anu.edu.au

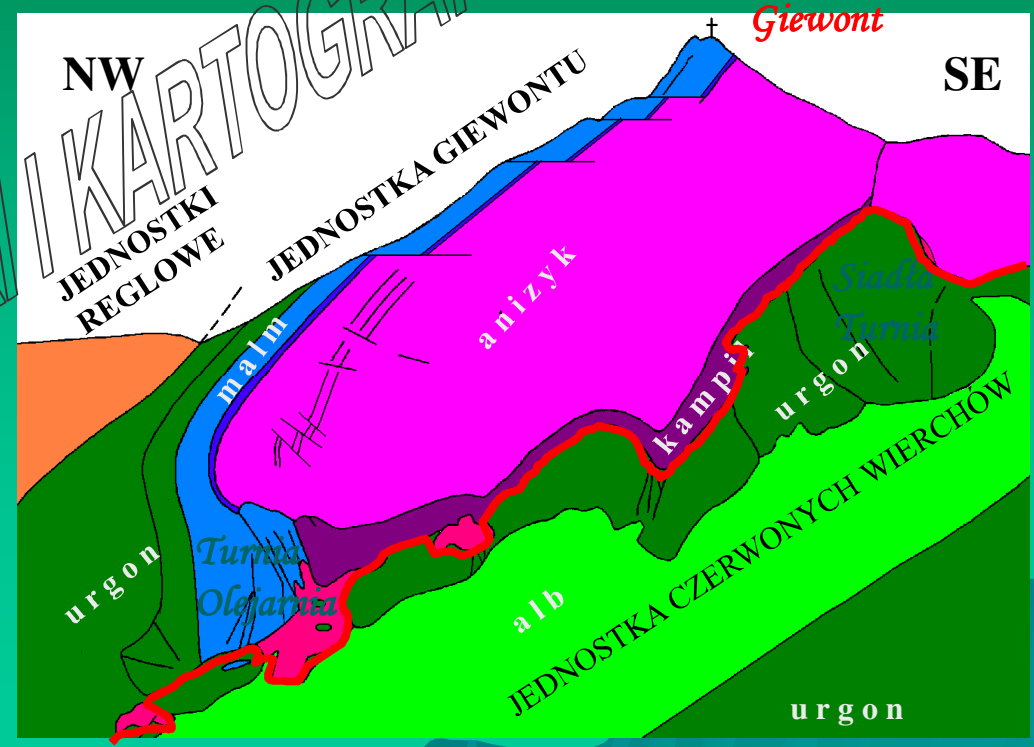
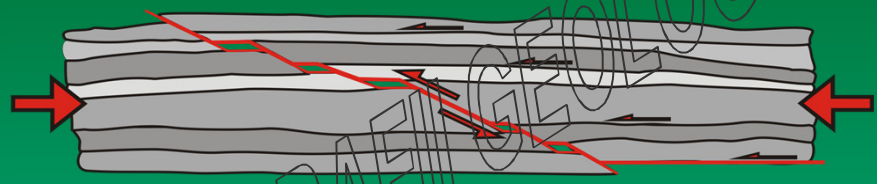
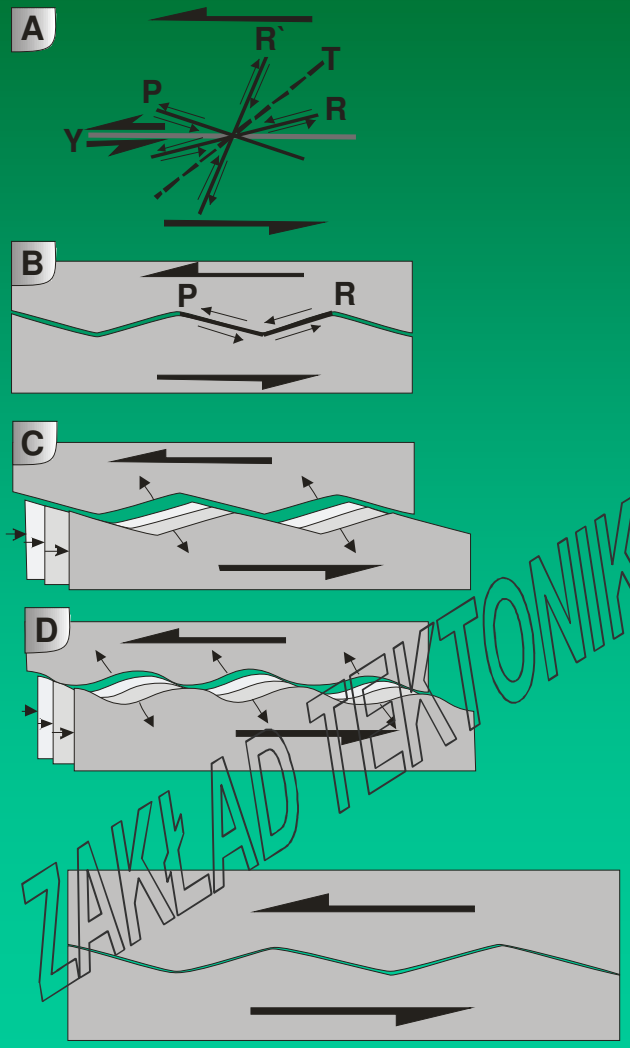
Walsh et al. 2003

Ferril & Morris 2003

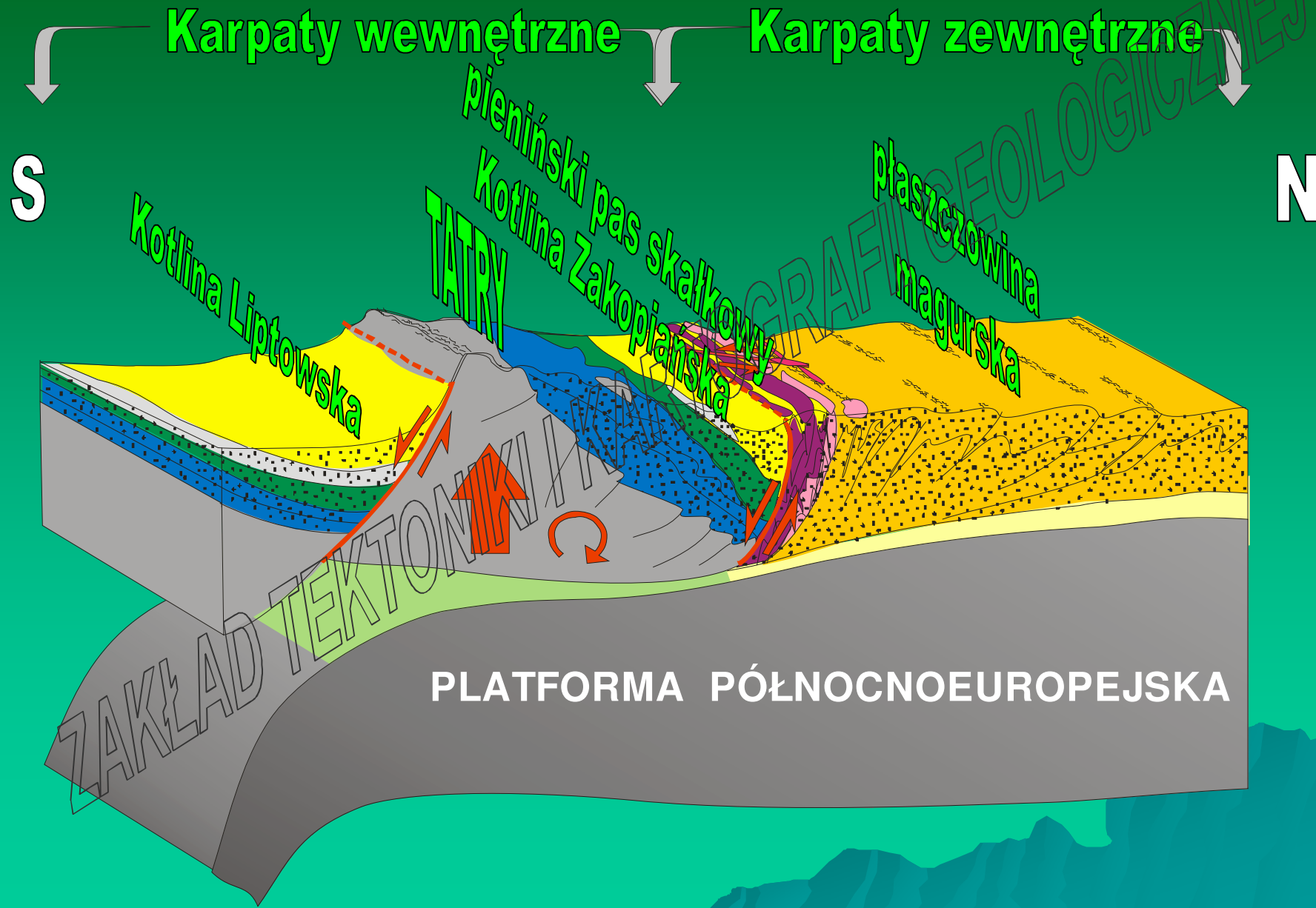
Schemat powstania przestrzeni międzynyasunięciowej

ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ

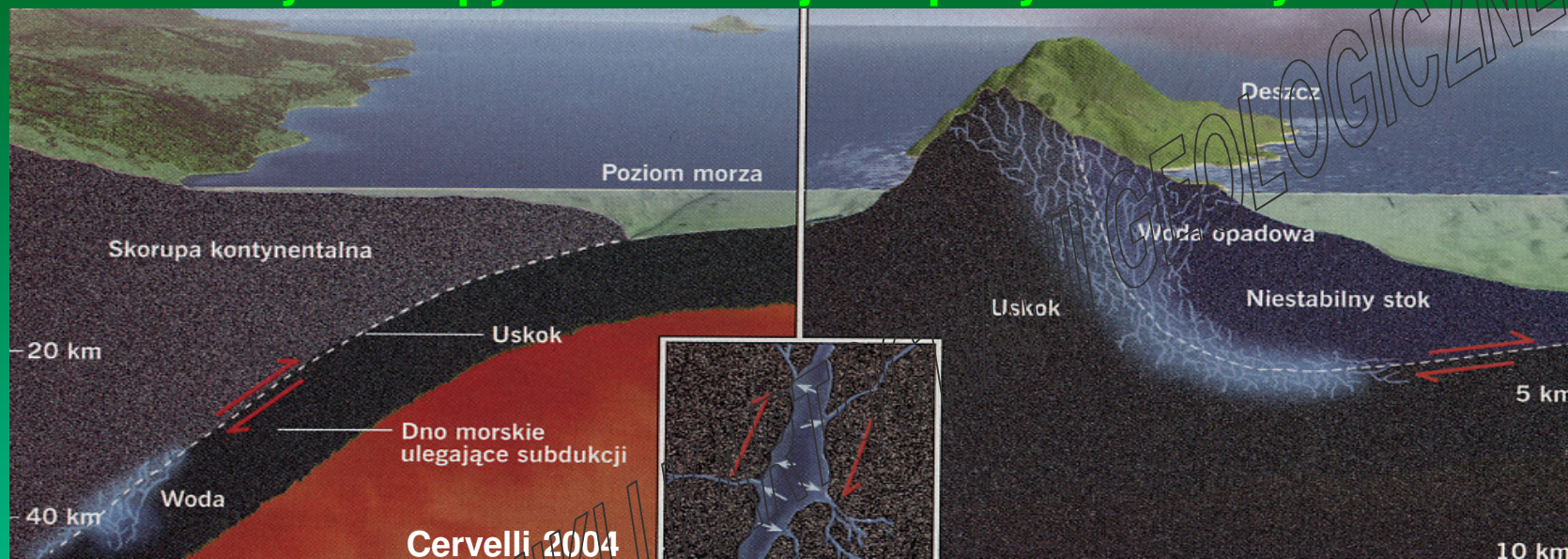
Budowa Tatr

Źródła wody

- minerały skorupy oceanicznej
- opady atmosferyczne

ok. 1000 wstrząsów rocznie; M max. 2,7

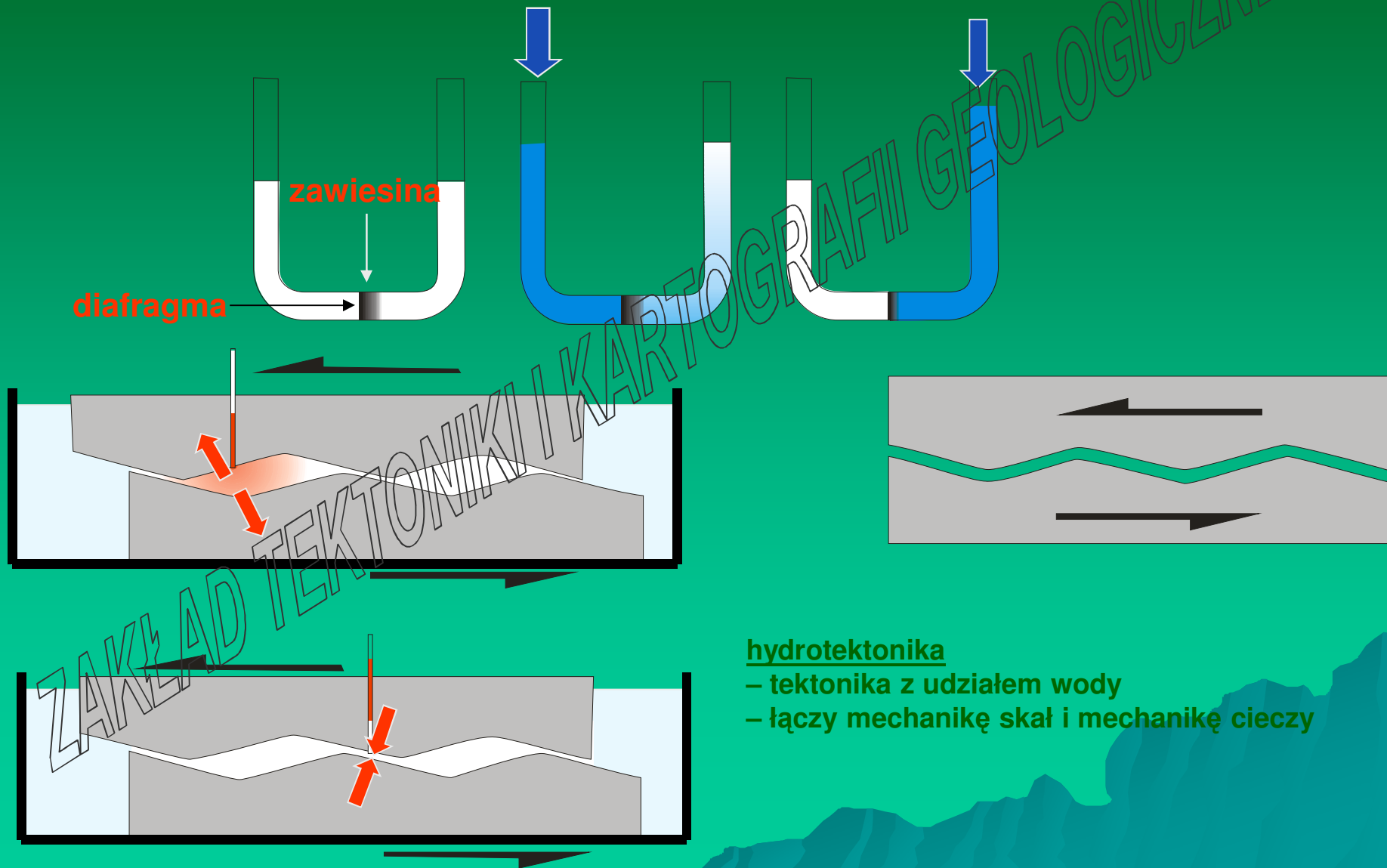
- woda chemicznie związana
- przestrzenie porowe i spękania
- migrujące z głębi roztwory hydrotermalne
- zjawisko tzw. pompy hydrotektonicznej

Pompa hydrotektoniczna

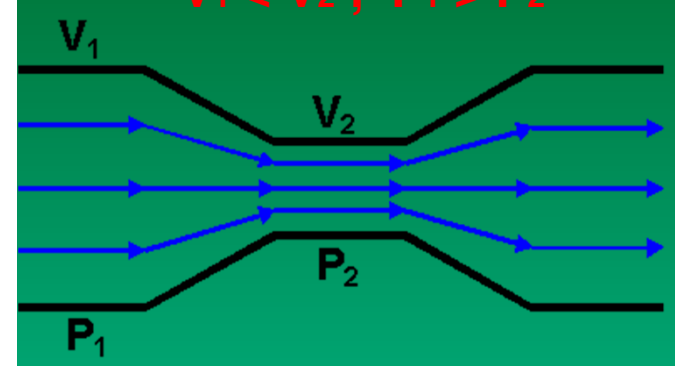
doświadczenie Kopfa (2003)

Prawo Bernoulliego

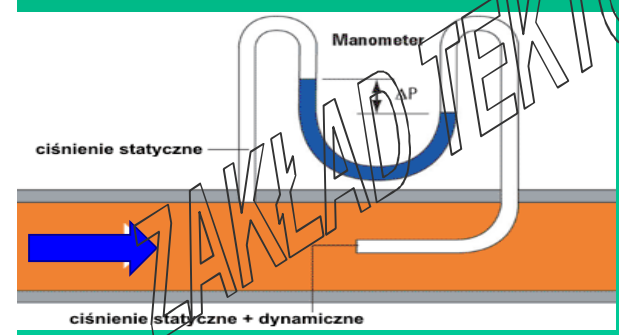
$$V_1 < V_2 ; P_1 > P_2$$

Ciecz, płynąc w rurze o zmieniającym się przekroju, ma mniejsze ciśnienie na odcinku, gdzie przekrój jest mniejszy – – tzw. paradoks hydrodynamiczny

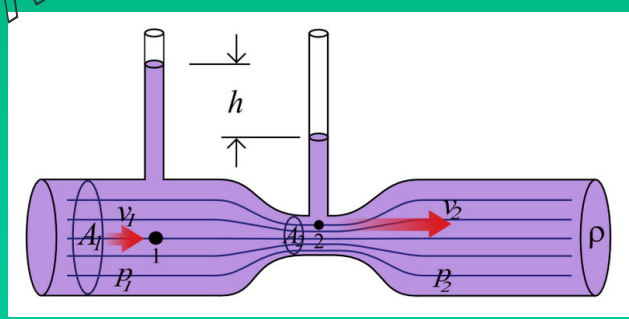
www.speedace.info

Rura Pitota

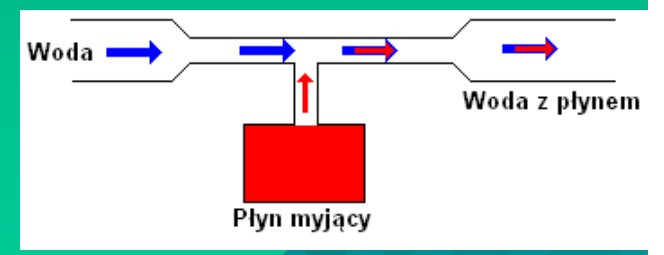
www.spiraxsarco.com

Zwężka Venturiego

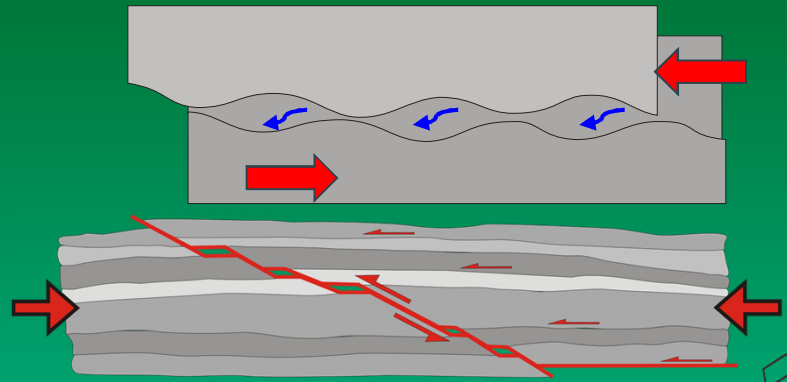
pl.wikipedia.org

Myjnia samochodowa

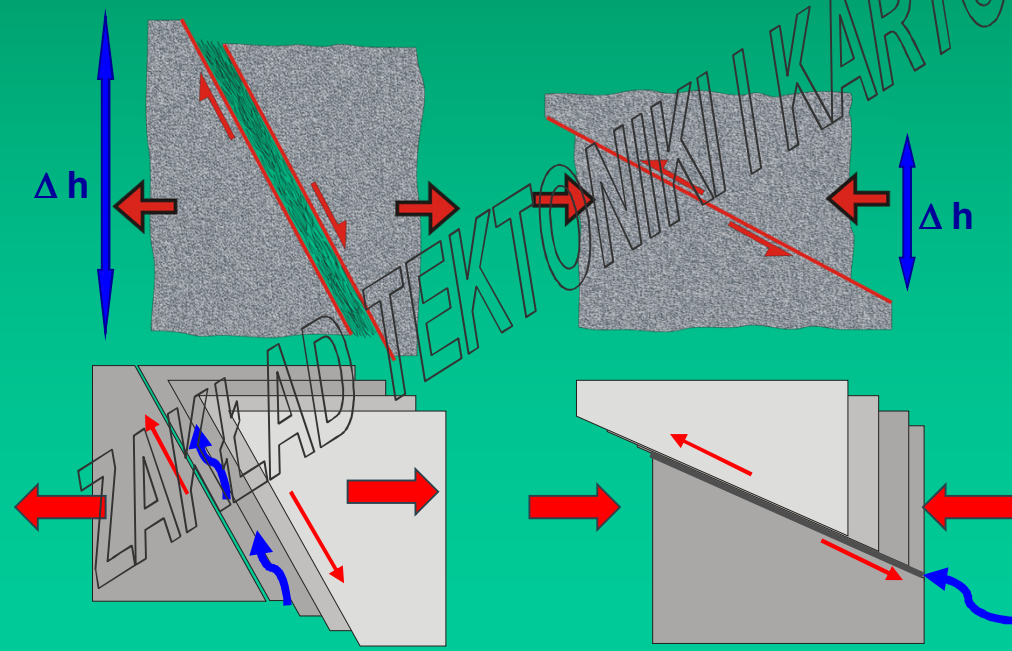

Warunki konieczne do pojawienia się wody w strefach nasunięć

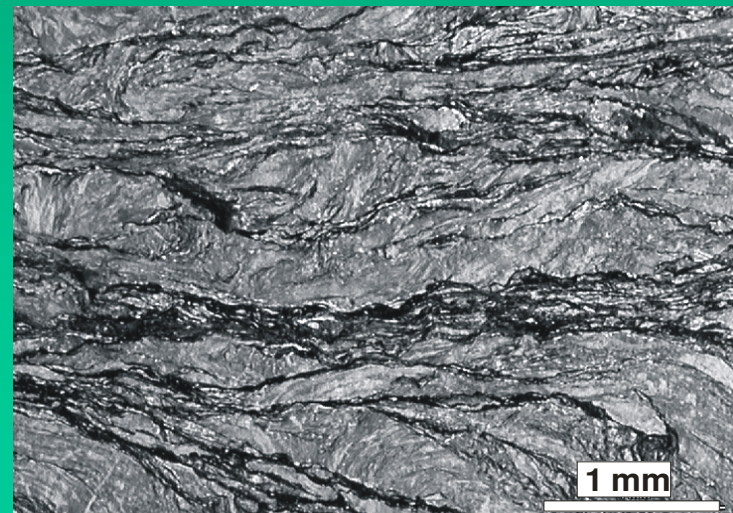
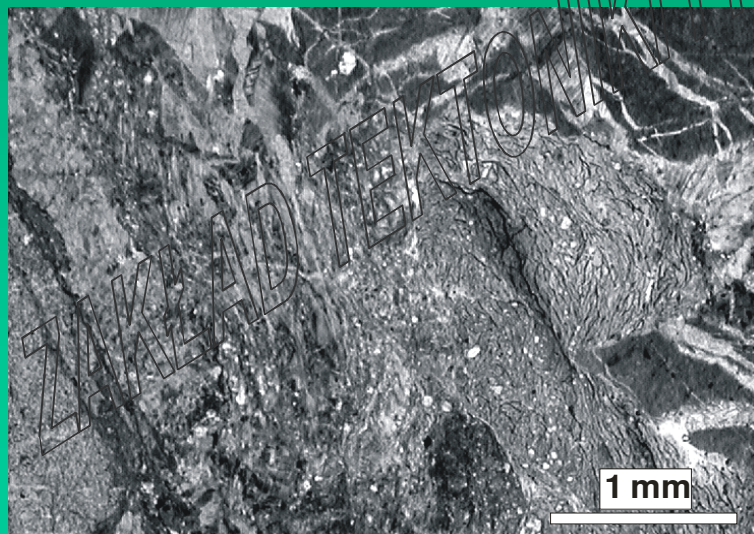
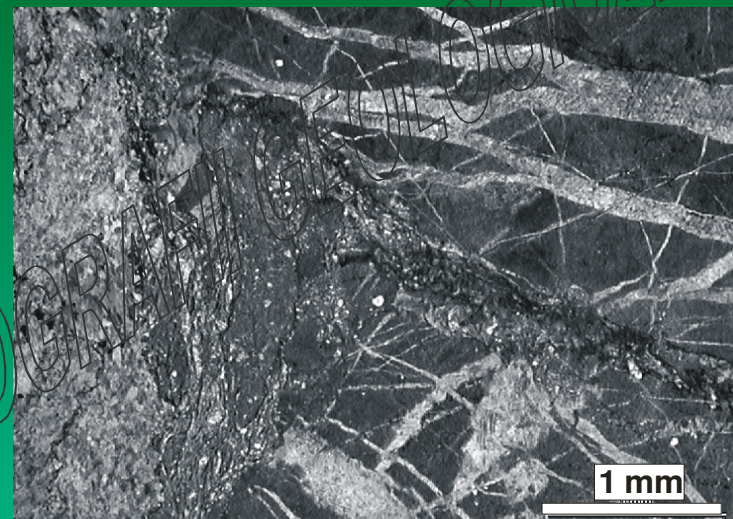
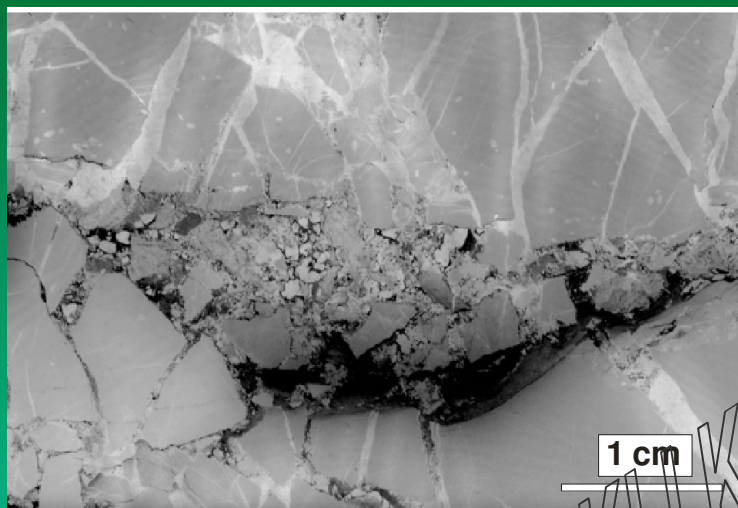
- reżim kompresyjny
- skały zawierające wodę
- anizotropia skał
- nierówna powierzchnia ścinania

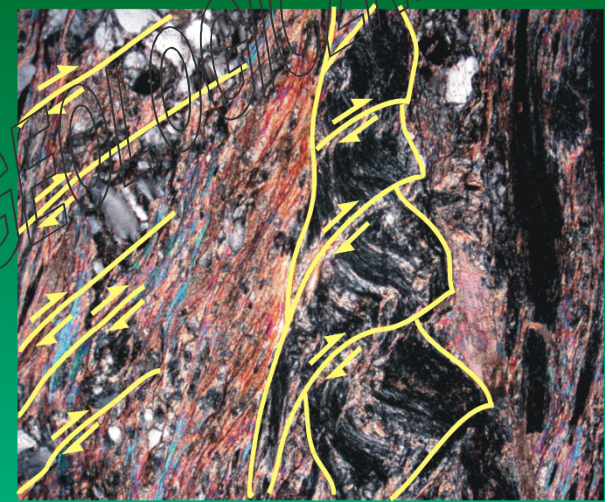
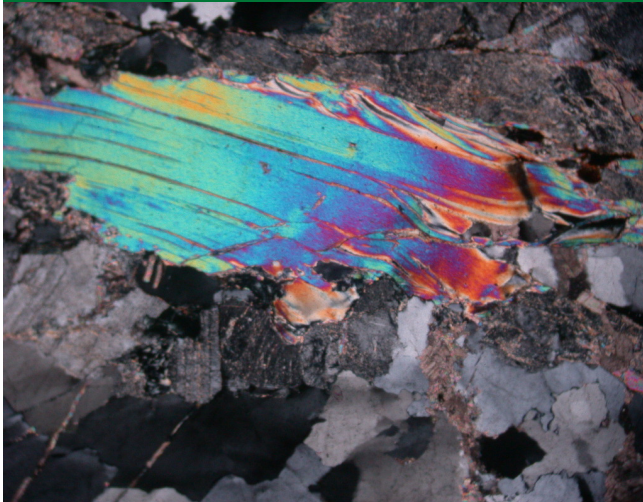
Erozja związana z obecnością wody

- rozpuszczanie pod ciśnieniem
- pękanie hydrauliczne
- migracja zawiesiny i roztworów
- erozja kawitacyjna

Struktury w strefach nasunięć płaszczowinowych w Tatrach

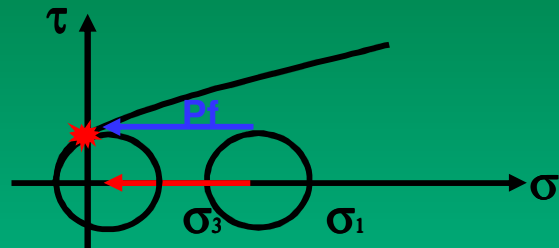
Struktury w strefach ścinania

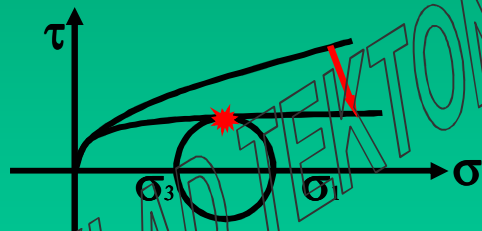
Rola wody w nasunięciach płaszczowinowych

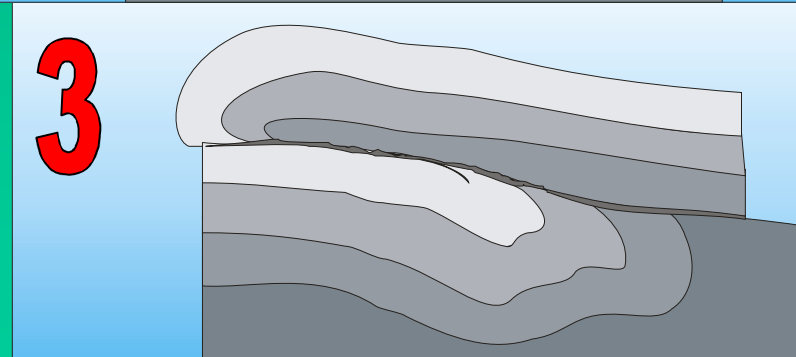
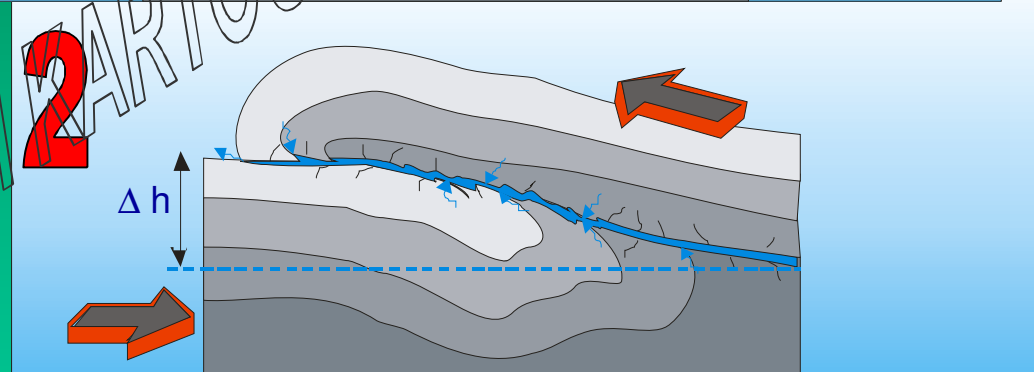
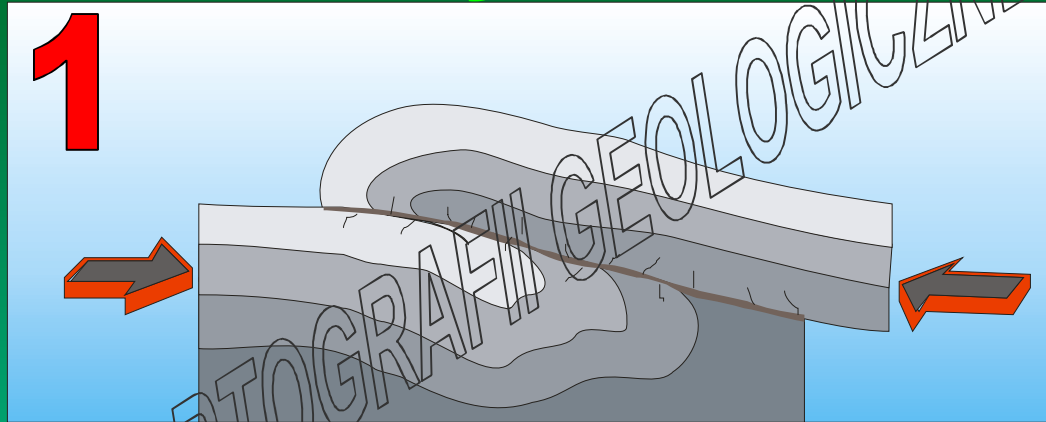
wzrost naprężeń
- zniszczenie

uwolnienie roztworów
- przemieszczenie

rozładowanie naprężeń
- postój

Jak „wędrują” płaszczowiny?

faza postoju ↔ faza ruchu

ruch = „poślizg”

Pytania

- Narysuj stożek imbrykacyjny i ponumeruj jego elementy wg kolejności ich powstawania
- Skąd się bierze woda w przestrzeni międzynyasunięciowej? (wymień 3 źródła)

ZAKŁAD TEKTONIKI I KARTOGRAFII GEOLOGICZNEJ